

การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2

Participation on Basic Educational Management of Sub-district Administration in the Office of Maha Sarakham Educational Service Area Zone 2

สมนึก สีมภาพล¹ สมชาย วงศ์เกษม² สุมาลัย วงศ์เกษม³ และ จำเนียร พลหาญ⁴

Somnuk Seemaphon,¹ Somchai Wongkasem,² Sumalai Wongkasem³ and Chumnian Pollaharn⁴

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นและรวบรวมข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ บุคลากรในองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 326 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ผลการวิจัยพบว่า

1. บุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง
2. ผลการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของบุคลากรที่มีวุฒิการศึกษาแตกต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่แตกต่างกัน ตำแหน่งแตกต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยรวมแตกต่างกัน บุคลากรที่เคยเป็นคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานแตกต่างกัน

คำสำคัญ : การมีส่วนร่วม การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน องค์การบริหารส่วนตำบล

ABSTRACT

This research studied the comparison of opinions and suggestions in term of participation on basic educational management of sub-district administration in the office of Maha Sarakham Educational Service Area Zone 2. The subjects comprised 326 persons who are sub-district administration officers, selected by

¹ ครูศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

² รองศาสตราจารย์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

³ รองศาสตราจารย์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

⁴ และอาจารย์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

รับต้นฉบับ 30 เมษายน 2550 รับลงพิมพ์ 19 กรกฎาคม 2550

purposive sampling methods. The research instrument was a rating scale questionnaire. The statistical methods were mean, standard deviation, analytical description and supposed test based on t-test and F-test.

The results of the study indicated that :

1. All sub-district administration officers in the office of Maha Sarakham Educational Service Area Zone 2 participated in basic educational management at a moderate level in every aspect.
2. The comparison of participation of officers on basic educational management found the officer's educational qualification had no effect different variety qualification levels. However the position of the officer had a noticeable effect on the participation of basic education management. Furthermore, persons with experience on the basic education committee revealed different participation.
3. The results indicated that officers should participate more actively in educational management.

Keywords : Participation, Basic Educational Management, Sub-district Administration

บทนำ

ในภาวะแห่งความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศและการติดต่อสื่อสารที่ไร้พรมแดน การรับรู้ข่าวสารเป็นไปอย่างรวดเร็วก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงในวิถีชีวิตความเป็นอยู่อย่างมากมายทั้งทางด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคม รวมทั้งการศึกษา สถานะการแข่งขันเพื่อความอยู่รอดเป็นสิ่งที่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ การบริหารประเทศแบบเดิมไม่ทันกับการเปลี่ยนแปลง กฎหมายระเบียบและข้อบังคับบางอย่างไม่ครอบคลุมถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบันจำเป็นต้องมีการปฏิรูปด้านต่างๆ ในประเทศไทย

การที่รัฐธรรมนูญกำหนดให้มีกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษานำไปสู่กระบวนการตราพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 อันเป็นกฎหมายแม่บทในการบริหารและการจัดการศึกษาอบรมเพื่อพัฒนาการศึกษาของประเทศซึ่งแนวทางในการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ด้านของการบริหารและการจัดการศึกษานั้น หมวดที่ 5 ได้แบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 ว่าด้วยการบริหารและการจัดการศึกษาของรัฐ ส่วนที่ 2 ว่าด้วยการบริหารและการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และส่วนที่ 3 ว่าด้วยการบริหารและการจัดการศึกษาของเอกชน โดยในส่วนของกระบวนการจัดการศึกษาของรัฐได้กล่าวถึงการกระจายอำนาจทางการศึกษาเอาไว้ในมาตรา 39 ความว่า "ให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา

ทั้งด้านวิชาการงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไปไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง ทำให้สถานศึกษามีอำนาจและการจัดการศึกษาในด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไปอย่างมีอิสระมากขึ้นทั้งนี้สถานศึกษาต้องดำเนินการร่วมกับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่นๆ ตามมาตรา 9(6) และมาตรา 29 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 หมวดที่ 5 ส่วนที่ 2 ได้กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิในการจัดการศึกษาได้ทุกระดับตามความในมาตรา 41 กำหนดว่า "องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิจัดการศึกษาในระดับใดระดับหนึ่งหรือทุกระดับตามความพร้อมความเหมาะสมและความต้องการภายในท้องถิ่น" ซึ่งแสดงให้เห็นว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถที่จะจัดการศึกษาได้ตามความพร้อมของท้องถิ่นของตน การจัดการศึกษาจึงเป็นเรื่องที่ทุกฝ่ายในสังคมต้องเข้ามามีส่วนร่วม การปฏิรูปการเรียนรู้และการจัดการศึกษาในอนาคตจึงเป็นเรื่องของทุกคนที่อยู่ในระนาบเดียวกันมากกว่าที่จะอยู่ในสายการบังคับบัญชา อย่างที่เป็นมาในอดีต (รุ่งแก้วแดง, 2542 : 3) การกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ

พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 จึงเป็นเรื่องที่สำคัญที่สถานศึกษาและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องดำเนินการ

สำหรับการเข้าไปมีส่วนร่วมร่วมกับหน่วยงานต้นสังกัด สถานศึกษาและผู้เกี่ยวข้องอื่นๆ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อทำให้สถานศึกษามีความเข้มแข็งควรดำเนินการในลักษณะของเครือข่ายการทำงาน โดยยึดหลักให้ทุกฝ่ายมีเกียรติศักดิ์ศรีตลอดจนสิทธิและโอกาสที่เท่าเทียมกัน ซึ่งถือเป็นการทำงานในแนวราบ โดยไม่มีการสั่งการจากฝ่ายใดตลอดจนเป็นกระบวนการเรียนรู้โดยผ่านการทำงานร่วมกันและที่สำคัญแนวทางการจัดการแบบเครือข่ายควรประกอบด้วย การแสวงหาจุดหมายร่วมกัน (purpose) การกำหนดความเชื่อพื้นฐานร่วมกัน (principle) การกำหนดความสามารถที่ต้องมีร่วมกัน (capability) การกำหนดบทบาทของแต่ละฝ่าย ความสัมพันธ์ และความรับผิดชอบที่มีต่อกัน (concept) การกำหนดกฎระเบียบที่ยึดโยงความสัมพันธ์ที่มีต่อกัน (structure) และการกำหนดโครงการและกิจกรรมที่ต้องทำร่วมกัน

ดังนั้นเมื่อนโยบายการกระจายอำนาจด้วยการถ่ายโอนสถานศึกษาไปสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องประสบกับปัญหาและไม่สามารถดำเนินการได้ จึงควรใช้วิธีการกระจายอำนาจโดยตรงไปสู่สถานศึกษา ทั้งนี้โดยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานต้นสังกัดและทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องร่วมกันส่งเสริมและพัฒนาสถานศึกษาให้มีความเข้มแข็ง เพื่อเตรียมความพร้อมในการที่จะรองรับการกระจายอำนาจจากส่วนกลางได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อใช้เป็นแนวทางในการประสานงานและส่งเสริมการจัดการศึกษาในระดับท้องถิ่นให้มีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2

2. เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 ที่มีวุฒิการศึกษา ตำแหน่ง และประสบการณ์ในการทำงานต่างกันทั้งโดยรวมและรายด้าน

3. เพื่อศึกษาความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2

สมมติฐานการวิจัย

บุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีวุฒิการศึกษา ตำแหน่ง และประสบการณ์ในการทำงานแตกต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 แตกต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

1. ตัวแปรที่ศึกษา

1.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ สถานภาพของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบล ได้แก่

1.1.1 วุฒิการศึกษา

- 1) ประถมศึกษา
- 2) มัธยมศึกษา
- 3) อนุปริญญา
- 4) ปริญญาตรี
- 5) สูงกว่าปริญญาตรี

1.1.2 ตำแหน่ง

- 1) นายกององค์การบริหารส่วนตำบล
- 2) ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล
- 3) ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล
- 4) สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

1.1.3 ประสบการณ์ในการทำงาน

- 1) เคยเป็นคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
- 2) ไม่เคยเป็นคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตพื้นที่การศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เขต 2 ตามกรอบงานของสถานศึกษา ดังนี้

- 1.2.1 งานวิชาการ
- 1.2.2 งานงบประมาณ
- 1.2.3 งานบริหารบุคคล
- 1.2.4 งานบริหารทั่วไป

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นายกองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตพื้นที่การศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เขต 2 จำนวน 30 คน ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตพื้นที่การศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เขต 2 จำนวน 30 คน ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตพื้นที่ศึกษามหาสารคาม เขต 2 จำนวน 30 คน สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตพื้นที่การศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เขต 2 จำนวน 30 ตำบล หมู่บ้านๆ ละ 2 คน จำนวน 650 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างเลือกแบบเจาะจงโดยในเขตพื้นที่การศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วย 6 อำเภอ ดังนี้ คือ อำเภอนาคู อำเภอชุมพวง อำเภอพิบูลย์รักษ์ อำเภอศรีณรงค์ อำเภอโนนสูง อำเภอรัตนวาปี และอำเภอวังน้ำเขียว เลือกอำเภอละ 5 องค์การบริหารส่วนตำบล รวม 30 องค์การบริหารส่วนตำบล

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ได้แก่

1. นายกองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 28 คน
2. ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลจำนวน 28 คน
3. ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 28 คน
4. สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 242 คน

รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด จำนวน 326 คน

กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie Morgan); (ในสมศักดิ์ คำศรี, 2548 : 33-35) โดยใช้วิธีการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง

เครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามมี 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยมีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ (Check list)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมขององค์การบริหารส่วนตำบล ต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการตามลำดับขั้นตอนดังต่อไปนี้

นำแบบสอบถามพร้อมหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยนำส่งและขอรับคืนจากฝ่ายธุรการองค์การบริหารส่วนตำบลที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ ดังต่อไปนี้

1. ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามวิเคราะห์ โดยใช้ค่าร้อยละ
2. ข้อมูลเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมขององค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยการหาค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
3. เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตพื้นที่การศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เขต 2 ตามวุฒิการศึกษาตำแหน่งที่ปฏิบัติงานและประสบการณ์ในการทำงาน วิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

3.1 เปรียบเทียบบุคลากรที่เคย และไม่เคยเป็น คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ใช้ t - test (Independent sample)

3.2 เปรียบเทียบวุฒิการศึกษา และตำแหน่ง ใช้ F - test (One Way ANOVA)

3.3 เปรียบเทียบรายคู่ใช้วิธี LSD (Least significant difference)

4. ข้อเสนอแนะจากแบบสอบถามปลายเปิดโดยการวิเคราะห์เนื้อหาและค่าความถี่

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 มีดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง วิทยาด้านอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากสูงไปหาต่ำ คือ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงานทั่วไป และด้านการบริหารงานบุคคล เมื่อพิจารณาจำแนกตามสถานภาพบุคลากร พบว่า

นายกองค์การบริหารส่วนตำบล โดยรวมมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง วิทยาด้านพบว่ามีอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน

ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล โดยรวมมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง วิทยาด้านพบว่ามีอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน

สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล โดยรวมมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง วิทยาด้านพบว่ามีอยู่ในระดับปานกลาง 3 ด้าน และอยู่ในระดับน้อย 1 ด้าน โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากสูงไปหาต่ำ คือ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงานทั่วไป และด้านการบริหารงานบุคคล

ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล โดยรวมมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง วิทยาด้านพบว่ามีอยู่ในระดับมาก 2 ด้านปานกลาง 2 ด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากสูงไปหาต่ำ คือ ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารงานทั่วไป และด้านการบริหารงานบุคคล

2. การเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของบุคลากรที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน ทั้งโดยรวมและรายด้านพบว่ามีส่วนร่วมไม่แตกต่างกัน

3. เปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของบุคลากรที่มีตำแหน่งต่างกัน ทั้งโดยรวมและรายด้าน พบว่าบุคลากรที่มีตำแหน่งต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยรวมแตกต่างกัน

4. เปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของบุคลากรที่เคยเป็นและไม่เคยเป็นคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งโดยรวมและรายด้านพบว่ามีส่วนร่วมแตกต่างกันโดยผู้ที่เคยเป็นคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีส่วนร่วมมากกว่าผู้ไม่เคยเป็น

5. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 เรียงลำดับจากสูงไปหาต่ำ พบว่า

ด้านการบริหารงานวิชาการ ควรปรับปรุงการบริหารงานวิชาการให้เหมาะสมกับปัจจุบัน ให้คณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และสนับสนุนด้านเทคโนโลยีในการศึกษา

ด้านการบริหารงบประมาณ ควรจัดสรรงบประมาณให้ทั่วถึงเหมาะสมและเพียงพอ ควรแจ้งงบประมาณการใช้จ่ายจริง ควรทำโครงสร้างในการจัดการศึกษาร่วมกันทำร่วมกันสร้าง ร่วมกับองค์กรต่างๆ และควรให้คณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมให้มากกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

ด้านการบริหารงานบุคคล ให้คณะกรรมการสถานศึกษามาจากหลายฝ่ายของชุมชนและพิจารณาบุคลากรในสังกัดให้บุคลากรของหน่วยงานได้พัฒนาทดลอง

ประสิทธิภาพของตัวเอง โดยวิธีการประเมินความสามารถของบุคลากร และจัดบุคลากรให้มีคุณภาพเหมาะสมกับความรู้ความสามารถเฉพาะด้าน

ด้านการบริหารงานทั่วไป การบริหารงานต่างๆ ชุมชนมีส่วนร่วมน้อย ศึกษาในเรื่องภูมิปัญญาชาวบ้านให้มากขึ้น และการบริหารงานควรส่งเสริมคนที่มีความรู้ความสามารถมาบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพ

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการศึกษามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 ผู้วิจัยพบประเด็นสำคัญและนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 โดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการมีส่วนร่วมด้านการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่สามารถดำเนินการได้อย่างเต็มที่นัก เนื่องจากการบริหารโรงเรียนในปัจจุบันมีการบริหารที่มุ่งเน้นการบริหารจัดการในรูปแบบของคณะกรรมการ โดยคณะกรรมการบริหารสถานศึกษาของโรงเรียนจะประกอบด้วยตัวแทนในส่วนต่างๆ ของชุมชนทำให้เกิดปัญหาการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเพราะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่วนใหญ่ยังไม่มีความพร้อม และศักยภาพพอในการจัดการศึกษา สอดคล้องกับผลการวิจัยของ พิบูลย์พันธ์ สาทอง (2542 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาบทบาทด้านการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ในเขตอำเภอเมืองอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี ผลการวิจัยพบว่าองค์การบริหารส่วนตำบลปฏิบัติงานด้านการศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งในการปฏิบัติงานด้านการศึกษาโดยทั่วไป และการช่วยเหลือในการจัดการศึกษาของโรงเรียนกอปรทั้งมีความรู้ความเข้าใจในการจัดการศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับ วีระเดชชาติตา (2543 : 57) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “การศึกษาความ

คิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ในกิ่งอำเภอชำสูง จังหวัดขอนแก่น” พบว่าสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลมีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทการจัดการศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และทุกด้านในระดับปานกลาง สอดคล้องกับ วรวรรณ เกื่อนนาดี (2544 : 58) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “การศึกษาสภาพการดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น” พบว่าสภาพปัจจุบันและปัญหาในการดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น อยู่ในระดับปานกลางทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านบริหารทั่วไป สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สวัสดิ์ แก้วชนะ (2544 : 53) ได้ศึกษาเรื่อง “บทบาทการมีส่วนร่วมในการบริหารวิชาการของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนประถมศึกษาในเขตพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 5 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น” พบว่าคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีส่วนร่วมบริหารวิชาการอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับการวิจัยของ วีระวัฒน์ พิสัยพันธ์ (2546 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมขององค์การบริหารส่วนตำบลต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอบึงกาฬ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดหนองคาย” พบว่าการมีส่วนร่วมตามความคิดเห็นของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลที่เป็นคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยรวมอยู่ในระดับปานกลางและ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ธงชัย บุญเรือง (2548 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “การศึกษาการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของประชาชนในเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2” พบว่าการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของประชาชนรายด้าน และโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยของ จริญญา พันธุ์หนอง (2546 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “ความต้องการมีส่วนร่วมขององค์การบริหารส่วนตำบลต่อการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ในเขตอำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย” พบว่าความต้องการมีส่วนร่วมขององค์การบริหารส่วนตำบลต่อการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ไม่สอดคล้องกับประมวล ทิพย์ (2547 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “การศึกษาการมีส่วนร่วมขององค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษาของกิ่งอำเภอเชียงขวัญ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1” พบว่าการมีส่วนร่วมขององค์การบริหารส่วนตำบลโดยรวมอยู่ในระดับมากรายด้าน อยู่ในระดับมาก

2. การเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของบุคลากรที่มีวุฒิการศึกษาแตกต่างกัน พบว่าบุคลากรที่มีวุฒิการศึกษาแตกต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมุติฐานของการวิจัยอาจเป็นเพราะว่าบุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่ยังไม่เข้าใจขอบข่ายงานของสถานศึกษาที่แบ่งงานออกเป็น 4 งาน และเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาน้อยแม้ว่าทุกคนจะมีความรู้ความสามารถแตกต่างกันแต่ทุกคนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ธงชัย บุญเรือง (2548 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “การศึกษาการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของประชาชน ในเขตพื้นที่การศึกษาภสสิรินทร์ เขต 2” พบว่าประชาชนที่มีวุฒิการศึกษาต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาไม่แตกต่างกัน

3. การเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของบุคลากรที่มีตำแหน่งแตกต่างกัน พบว่าบุคลากรที่มีตำแหน่งแตกต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลมีส่วนร่วมแตกต่างจากสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และนายกองค์การบริหารส่วนตำบลมีส่วนร่วมแตกต่างจากสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ส่วนนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลมีส่วนร่วมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านการบริหาร

งานวิชาการ ด้านบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป บุคลากรมีส่วนร่วมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านการบริหารงบประมาณมีส่วนร่วมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมุติฐานการวิจัย ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่าบุคลากรที่มีตำแหน่งในองค์การบริหารส่วนตำบลไม่มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในสถานศึกษาโดยตรง ถึงแม้จะมีตำแหน่งแตกต่างกันแต่การมีส่วนร่วมไม่แตกต่างกันทุกตำแหน่งในงานของสถานศึกษาทั้ง 4 ด้าน สอดคล้องกับเฉลิมพล อภัยวี (2546 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมขององค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตอำเภอเมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์” พบว่าบุคลากรที่มีตำแหน่งภายในองค์การบริหารส่วนตำบลต่างกันมีส่วนร่วมไม่แตกต่างกัน

4. การเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของบุคลากรที่มีประสบการณ์เคยเป็นและไม่เคยเป็นคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่าบุคลากรที่มีประสบการณ์เคยเป็นคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานกับบุคลากรที่ไม่เคยเป็นคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อาจเป็นเพราะว่าผู้ที่เคยเป็นคณะกรรมการสถานศึกษามีความรู้ความเข้าใจในกรอบงานของสถานศึกษาเพราะมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมต่างๆ ของสถานศึกษามีการวางแผนงานโครงการของสถานศึกษาอยู่เป็นประจำตลอดจนการให้ความเห็นชอบอนุมัติหลักสูตรสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วีระวัฒน์ พิสัยพันธ์ (2546 : 115) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมขององค์การบริหารส่วนตำบลต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมืองกาฬสินธุ์ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดหนองคาย” พบว่าสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลที่เป็นคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมืองกาฬสินธุ์จังหวัดหนองคาย มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่าบุคลากรในองค์การบริหารส่วนตำบลที่เคยเป็น

คณะกรรมการสถานศึกษามีความรู้ความชำนาญจากการที่เคยเป็นคณะกรรมการสถานศึกษาเพิ่มขึ้นอยู่ในระดับหนึ่ง จึงทำให้บุคลากรที่เคยเป็นคณะกรรมการสถานศึกษาได้มีส่วนร่วมต่อการจัดการศึกษาแตกต่างจากบุคลากรที่ไม่เคยเป็นคณะกรรมการสถานศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง รายด้านอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากสูงไปหาค่าต่ำ คือ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงานทั่วไป และด้านการบริหารงานบุคคล

2. การเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของบุคลากรที่มีวุฒิการศึกษาต่างกันทั้งโดยรวมและรายด้านมีส่วนร่วมไม่แตกต่างกัน

3. การเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของบุคลากรที่มีตำแหน่งต่างกันพบว่าบุคลากรที่มีตำแหน่งต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยรวมแตกต่างกัน

4. การเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของบุคลากรที่เคยเป็นและไม่เคยเป็นคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งโดยรวมและรายด้านมีส่วนร่วมแตกต่างกัน โดยผู้ที่เคยเป็นคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีส่วนร่วมมากกว่าผู้ไม่เคยเป็น

5. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 โดยเรียงลำดับจากสูงไปหาค่าต่ำ พบว่า 1) ด้านการบริหารงานวิชาการ มีข้อเสนอแนะ คือ ปรับปรุงการบริหารงานวิชาการให้เหมาะสมกับปัจจุบันให้คณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและสนับสนุนด้าน

เทคโนโลยีในการศึกษา 2) ด้านการบริหารงบประมาณ ข้อเสนอแนะ คือ จัดสรรงบประมาณให้ทั่วถึง จัดทำโครงสร้างการจัดการศึกษาร่วมกันกับองค์กรต่างๆ และให้คณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมให้มากกว่าในปัจจุบัน 3) ด้านการบริหารงานบุคคลมีข้อเสนอแนะ คือ ให้คณะกรรมการสถานศึกษามาจากหลายฝ่ายของชุมชนและบุคลากรในสังกัด ให้บุคลากรได้พัฒนาทดลองประสิทธิภาพของตัวเอง โดยวิธีการประเมินความสามารถและจัดบุคลากรให้มีความเหมาะสมกับความรู้ความสามารถเฉพาะด้าน 4) ด้านการบริหารงานทั่วไป มีข้อเสนอแนะ คือ ให้ศึกษาในเรื่องภูมิปัญญาชาวบ้านให้มากขึ้นและส่งเสริมคนที่มีความรู้ความสามารถมาบริหารงาน

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 พบว่ามีส่วนร่วมต่อการจัดการศึกษามีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการบริหารงานบุคคล พบว่าสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลมีส่วนร่วมน้อยกว่ากลุ่มอื่นๆ ดังนั้นควรมีการพัฒนาสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลให้มีความรู้ด้วยวิธีการต่างๆ เช่น การจัดหาแหล่งเรียนรู้ การจัดสรรงบประมาณสนับสนุน การจัดประชุมอบรม ศึกษาดูงานโรงเรียนที่ประสบผลสำเร็จในการจัดการศึกษาเพราะผลการทำงานจะสะท้อนสู่ผู้ปกครองนักเรียน เกิดการเชื่อมโยงในการใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลด้วย สถานศึกษาควรจัดการวางแผนการพัฒนาบุคลากรอย่างเป็นระบบ มีการอบรมสัมมนาทางวิชาการเพื่อเพิ่มทักษะความรู้ มีการสร้างขวัญกำลังใจ มีการนำเสนอปัญหาที่เกี่ยวข้องกับตัวนักเรียนร่วมกัน เพื่อที่จะเป็นข้อมูลการศึกษาสภาพปัญหาของนักเรียน ปรับปรุงนโยบายในด้านการส่งเสริมให้ผู้ปกครอง ชุมชน องค์กรภาครัฐ และเอกชน ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ และกำหนดนโยบายประสานความร่วมมือกันในอนาคต ส่วนองค์การบริหารส่วนตำบลควรให้ความร่วมมือกันปรับปรุงพัฒนาการมีส่วนร่วมด้านการศึกษาดังนี้

1. ด้านงานวิชาการ พบว่าองค์การบริหารส่วนตำบล และสถานศึกษาควรร่วมมือกันปรับปรุงพัฒนาการมีส่วนร่วม เรื่องการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา การมีส่วนร่วมการวัดผล และประเมินผลการเรียนในสถานศึกษา และการมีส่วนร่วม เรื่องการวิจัยการเรียนการสอนของสถานศึกษา

2. ด้านงานงบประมาณ พบว่า องค์การบริหาร ส่วนตำบลและสถานศึกษาควรร่วมมือกันปรับปรุงพัฒนาการ มีส่วนร่วมบริหารสินทรัพย์และผล ประโยชน์ของสถานศึกษา การมีส่วนร่วมตรวจสอบ กำกับติดตามการใช้จ่ายเงินที่ ชุมชนบริจาคทรัพย์ส่วนตัวให้กับสถานศึกษาและการมี ส่วนร่วมตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณของสถานศึกษา

3. ด้านงานบุคคล พบว่าองค์การบริหารส่วนตำบล และสถานศึกษาควรร่วมมือกันปรับปรุงพัฒนาการมีส่วนร่วม ในการประเมินผลการปฏิบัติของบุคลากรในสถานศึกษาการ มีส่วนร่วมการจัดทำข้อมูลสารสนเทศด้านบุคลากรใน สถานศึกษา และการมีส่วนร่วมในการเสนอแผนอัตรากำลัง ของสถานศึกษา โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ สถานศึกษาไปยังเขตพื้นที่การศึกษา

4. ด้านงานบริหารทั่วไป พบว่า องค์การบริหาร ส่วนตำบลและสถานศึกษาควรร่วมมือกันปรับปรุงพัฒนาการ มีส่วนร่วมการรับนักเรียน การมีส่วนร่วมการจัดระบบการ ควบคุมภายใน และการมีส่วนร่วมในการจัดตั้ง ยุบรวม หรือเลิกสถานศึกษา

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จด้วยดีเพราะได้รับความกรุณา และช่วยเหลืออย่างดียิ่งจากรองศาสตราจารย์สมชาย วงศ์เกษม ประธานกรรมการที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ สุมาลัย วงศ์เกษม และอาจารย์จำเนียร พลหาญ กรรมการที่ปรึกษา ที่กรุณาให้คำแนะนำ เสนอแนะ และตรวจแก้ไขข้อบกพร่อง ด้วยความเอาใจใส่ตลอดมา ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ เป็นอย่างสูง และขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ประจำสาขา การบริหารการศึกษาทุกท่านที่ให้ความรู้อันมีค่ายิ่ง

เอกสารอ้างอิง

- จรัญ พันธุ์หนอง. (2546). **ความต้องการมีส่วนร่วมของ องค์การบริหารส่วนตำบลต่อการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตอำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย.** วิทยานิพนธ์ ค.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยราชภัฏ มหาสารคาม.
- เฉลิมพล อภัยวี. (2546). **การมีส่วนร่วมขององค์การบริหาร ส่วนตำบล (อบต.) ในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขต อำเภอเมืองประจวบคีรีขันธ์ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์.** วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยราชภัฏ สวนดุสิต.
- ธงชัย บุญเรือง. (2548). **การศึกษาการมีส่วนร่วมในการ จัดการศึกษาของประชาชนในเขตพื้นที่การศึกษา กาฬสินธุ์ เขต 1.** วิทยานิพนธ์ ค.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ประมวล ทิพชัย. (2546). **การศึกษาการมีส่วนร่วมของ องค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดการศึกษาระดับ ประถมศึกษาของกิ่งอำเภอเชียงขวัญ สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1.** วิทยานิพนธ์ ค.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. (2542). **ราชกิจจานุเบกษา.** ฉบับกฤษฎีกา เล่มที่ 116 ตอนที่ 47 ก. วันที่ 19 สิงหาคม 2542.
- พรสวัสดิ์ เพชรแดง. (2540). **รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักร ไทย พุทธศักราช 2540.** กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ ฟิสิกส์เซนเตอร์.
- พิบูลย์พันธ์ สาทอง. (2542). **การศึกษาบทบาทด้านการศึกษา ขององค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี.** วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- รุ่ง แก้วแดง. (2544). **ประกันคุณภาพการศึกษา : ทุกคน ทำได้ไม่ยาก.** กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช.

- วเรวรรณ เกื้อนนาคี. (2544). การศึกษาสภาพการดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- วีระเดช ซาตา. (2543). การศึกษาความคิดเห็นกับบทบาทการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ในกิ่งอำเภอชำสูง จังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- วีระวัฒน์ พิสัยพันธ์. (2546). การมีส่วนร่วมขององค์การบริหารส่วนตำบลต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอบึงกาฬ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดหนองคาย. วิทยานิพนธ์ ค.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ศิษยาธิการ, กระหวง. (2546). คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- สวัสดิ์ แก้วชนะ. (2544). บทบาทการมีส่วนร่วมในการบริหารวิชาการของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนประถมศึกษาในเขตพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 5 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สมศักดิ์ คำศรี. (2548). วิทยาการวิจัย. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.